

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): **Anna Kramlová**
Název práce: **Rechtsextremismus in Brandenburg 1990 – 2010**

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):
PhDr. Bc. Michal Dimitrov

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Právě probíhající proces s německou neonacistickou organizací *Nationalsozialistischer Untergrund* (NSU), která v předchozí dekádě spáchala množství trestných činů a má na svědomí více než deset lidských životů, v drtivé většině z řad imigrantů, opět a znovu připomíná problematiku pravicového extremismu v Německu. Vedle jiného vyvolává otázku, jak státní moc ve spolupráci s občanskou společností může vystupovat proti pravicově extremistickým postojům i trestným činům. Přestože skupina nevráždila na území Braniborska, je bakalářská práce Anny Kramlové významným příspěvkem k této problematice, už jen proto, že tato nová spolková země si na poli pravicového extremismu po sjednocení Německa připsala několik smutných prvenství, ovšem v posledních letech i několik úspěchů při boji proti tomuto fenoménu. Anna Kramlová se ve své komplexně pojaté práci věnuje různým podobám pravicového extremismu v Braniborsku v prvních dvou dekádách po spojení dvou německých států se záměrem „vyhotovit situační zprávu“, tedy přehled o pravicově extremistické scéně ve spolkové zemi ve sledovaném období. Autorka se soustředí na činnost politických stran a hnutí a skupin, které se pohybují mezi šířením extrémně pravicových postojů až po trestnou činnost (včetně té nejzávažnější). Dále zkoumá příčiny, pomyslnou živnou půdu pro šíření pravicového extremismu v Braniborsku a v samostatné kapitole se věnuje i potírání pravicového extremismu prostřednictvím angažmá zemské politiky a občanské společnosti. V této souvislosti si autorka v úvodu klade několik relevantních dílčích otázek, přičemž se soustředí na příčiny pro (zemskou vládou i policejními statistikami deklarovanou) stagnaci až úbytek pravicového extremismu v Braniborsku v posledních letech.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Úvod práce v podobě komentáře k výňatku z textu písně *Brandenburg-Lied*, v níž známý kabaretista Rainald Grebe ironizující formou poukazuje na nedostatek perspektivy v hospodářsky slabém Braniborsku, odliv obyvatelstva a existenci pravicového extremismu, naznačuje, že Anna Kramlová dokáže k vytkené problematice přistoupit s kreativitou a nadhledem. Autorka přesvědčivě obhajuje svůj záměr pojednat pravicový extremismus v Braniborsku ve sledovaném období jako individuální případ, ovšem v kontextu vývoje v celém Německu, zejména nových spolkových zemích (a zde zvláště Sasku s ohledem na tzv. *Deutschland-Pakt* mezi NPD a DVU). Práce, která je založená na kritickém studiu, analýze a interpretaci širokého a reprezentativního spektra pramenů a literatury i vlastní studijní a rešeršní cestě do Braniborska, má logickou strukturu. Po metodologickém vymezení a definování klíčových pojmů (*rechtsextreme Einstellungen, rechtsextreme Taten, Neonationalsozialismus*) Anna Kramlová v kapitole 2 předkládá vývoj základních demografických a socioekonomických parametrů (resp. problémů), které charakterizují Braniborsko i spoluutvářejí pomyslnou živnou půdu pro výskyt pravicového extremismu, ať už v podobě postojů, tak i samotných činů. Neopomíná ani zmínit skutečnost, že Braniborsko je charakteristické velmi nízkým podílem cizinců na obyvatelstvu ve srovnání s dalšími spolkovými zeměmi (méně než 3 %), ovšem zároveň i nadprůměrným počtem žadatelů o azyl. Za podstatný faktor, který umožnil šíření pravicového extremismu od prvních měsíců po sjednocení Německa lze považovat také otázku komplikované transformace státní správy (zejména co se týče policie či zřízení braniborského úřadu na ochranu ústavy). V kapitole 3 autorka postupně představuje klíčové pravicově extremistické strany a hnutí (resp. skupiny), přičemž se nekoncentruje pouze na jejich vývoj a činnost v čase, ale na mnoha místech – což je zejména cenné – dokládá i jejich vzájemnou provázanost. Ve čtvrté kapitole se autorka zabývá otázkou objektivně zpožděné, a přesto v kontextu nových spolkových zemí relativně včasné reakce braniborské zemské vlády (a částečně i lokálních aktérů) na problematiku pravicového extremismu a kriticky uvažuje mantinely pro relevantní vyhodnocení úspěšnosti při potírání

tohoto fenoménu. Vzorově je rovněž zpracována i povinná kapitola o mediální reflexi po kvalitativní i kvantitativní stránce. Práce je na vhodných místech doplněna ilustrativními a autorkou samotnou sestavenými grafy.

Co se teoretického ukotvení práce týče, přiklání se autorka ze dvou teorií rozmachu pravicového extremismu v nových spolkových zemích (na základě rozdělení politologa Heinze Klegera) k tzv. situační tezi, která zdůrazňuje vliv společensko-strukturálních důsledků sjednocení Německa, jako byly např. skokový nárůst nezaměstnanosti, migrace obyvatel do velkých měst a starých spolkových zemích či pocity bytí „občany druhé kategorie“. Jako jeden z důvodů pro příklon k této tezi ve své práci Anna Kramlová udává její snazší ověřitelnost než v případě druhé, tzv. socializační teze, která se primárně koncentruje na odkaz socializace v NDR, jež se projevovala vedle jiného nedostatečným vyrovnáním s nacistickou minulostí i vysoce segregační politikou vůči zahraničním pracovníkům (*Vertragsarbeiter*) a jejich veřejnou stigmatizací. V této souvislosti se nabízí otázka, zda by autorka neměla více pracovat i s touto tezí, kterou konečků na str. 12 označuje jako spornou, „umstritten“, aniž blíže vysvětluje proč. Z metodologického hlediska by také bylo vhodné v úvodu i závěru jasněji identifikovat závislou a nezávislé proměnné k snadnějšímu ověření výsledků výzkumu autorky.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Anna Kramlová v práci po formální a jazykové stránce předvedla výborný výkon. Excelentní znalost německého jazyka a výborné formulační a stylistické schopnosti autorce umožnily přesvědčivé zpracování tématu a velmi dobrou interpretaci zvolené problematiky, a to věcně a zároveň čtivě.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Anna Kramlová během procesu psaní bakalářské práce prokázala velkou míru samostatnosti, schopnost o tématu přemýšlet v kontextu, vyhledat a využít reprezentativní primární i sekundární literaturu, klást si relevantní otázky a v neposlední řadě i převést své myšlenky do ucelené textové podoby. Ve své práci autorka na základě předchozího výkladu dochází k závěru, že extrémně pravicová scéna je i přes svou heterogenost jasně propojená, když na mnoha příkladech prokazuje vliv stran a hnutí (zejména NPD) na samotné pachatele trestné činnosti, kteří své skutky (mezi vyhrožováním a nadávkami až k otevřenému násilí se smrtelným nebezpečím) ospravedlňují právě ideologií. Zároveň autorka ve své práci potvrzuje tezi o stagnující až klesající tendenci projevů pravicového extremismu v Braniborsku. V této souvislosti je třeba vyzdvihnout schopnost autorky uvažovat o mantínelech pro potvrzení úspěšnosti státní moci v boji proti pravicovému extremismu, zejména o vypovídací hodnotě policejních statistik (např. str. 32f).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- 1) Proč autorka považuje tzv. socializační tezi o příčinách rozmachu pravicového extremismu v nových spolkových zemích po sjednocení za „spornou“? (str. 12) V práci toto bohužel blíže nevysvětluje.
- 2) Jak autorka tuto „druhou“ tezi v práci zohlednila?
- 3) Domnívá se autorka, že k odůvodnění příklonu k jedné tezi (v tomto případě tzv. situační tezi) dostačuje vysvětlení, že je „spíše ověřitelná“? Jaký vliv na validitu výsledků výzkumu to může (či nemusí) mít?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA
(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhově):

Bakalářskou práci Anny Kramlové doporučuji k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit stupněm „výborně“.

Zároveň navrhuji práci po nezbytných úpravách publikovat jako samostatnou přehledovou studii k pravicovému extremismu v Braniborsku po sjednocení Německa (např. v německojazyčném či českojazyčném vydání časopisu institutu IMS AUC-ST).

Datum: 24. června 2013

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo přiložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.